

XALQARO IQTISODIY ALOQALARNI RIVOJLANTIRISHDA MADANIYATLARARO MULOQOTNING TA'SIRI

Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna,

*Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
o'zbek tili va adabiyoti kafedrasida mudiri,
dotsent*

dilyuldasheva83@gmail.com

Annotatsiya. *Xalqaro iqtisodiy aloqalar tobora muhim ahamiyat kasb etayotgan bugungi globallashtirilgan dunyoda madaniyatlararo muloqot hal qiluvchi rol o'ynaydi. Dunyo o'zaro bog'langanligi sababli, korxonalar chegaralar bo'ylab o'z faoliyatini kengaytirishda, buning natijasida turli xil ishchi kuchlari va turli madaniy kelib chiqishi odamlar bilan o'zaro aloqalar mavjud. Madaniyatlararo muloqotning nozik tomonlarini tushunish korxonalar uchun xalqaro iqtisodiy munosabatlarda yuzaga keladigan muammolarni hal qilish va imkoniyatlardan foydalanish uchun zarurdir.*

Kalit so'zlar: *iqtisodiy munosabatlar, xalqaro, biznes hamkorlik, madaniy to'siqlar, o'quv dasturlar, muloqot kanallari*

Аннотация: *Межкультурная коммуникация играет решающую роль в современном глобализированном мире, где международные экономические отношения приобретают все большее значение. По мере того, как мир становится все более взаимосвязанным, бизнес расширяется через границы, что приводит к появлению разнообразной рабочей силы и взаимодействию с людьми разного культурного происхождения. Понимание тонкостей межкультурной коммуникации необходимо бизнесу для решения проблем и возможностей, возникающих в международных экономических отношениях.*

Ключевые слова: *экономические отношения, международные, деловое сотрудничество, культурные барьеры, образовательные программы, каналы коммуникации.*

Abstract: *Intercultural communication plays a crucial role in today's globalized world, where international economic relations are becoming more and more important. As the world becomes more interconnected, businesses are expanding their operations across borders, resulting in diverse workforces and interactions with people from different cultural backgrounds. Understanding the intricacies of intercultural communication is essential for businesses to address the challenges and opportunities that arise in international economic relations.*

Key words: *economic relations, international, business cooperation, cultural barriers, educational programs, communication channels*

Madaniyatlararo muloqot deganda turli madaniyatlarga mansub shaxslar o'rtasida ma'lumotlar, g'oyalar va e'tiqodlar almashinuvi tushuniladi. U og'zaki va og'zaki bo'lmagan muloqotni, shuningdek, muloqot uslublari va afzalliklarini shakllantiradigan madaniy unsurlarni tushunishni o'z ichiga oladi. Samarali madaniyatlararo muloqot nafaqat ma'lumotni to'g'ri uzatishni, balki uni qabul qiluvchining madaniy kontekstida talqin qilish va tushunishni ham o'z ichiga oladi. Xalqaro iqtisodiy munosabatlar sohasida madaniyatlararo aloqa ishonchni mustahkamlash, mustahkam aloqalarni o'rnatish va muvaffaqiyatli biznes

hamkorlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Madaniy farqlarni tushunish va qadrlash orqali korxonalar ko'pincha madaniy to'siqlar tufayli yuzaga keladigan tushunmovchiliklar, noto'g'ri talqinlar va mojarolardan qochishlari mumkin.

Bir nechta amaliy tadqiqotlar xalqaro iqtisodiy aloqalarni rivojlantirishda madaniyatlararo muloqotning ahamiyatini ta'kidlaydi. Bunday misollardan biri Yaponiya va Amerika avtomobilsozlik kompaniyasi o'rtasidagi hamkorlikdir. Turli xil muloqot uslublari va madaniy me'yorlardan kelib chiqqan dastlabki qiyinchiliklarga qaramay, ikki kompaniya bo'shliqni bartaraf etish uchun madaniyatlararo o'quv dasturlariga sarmoya kiritdi. Bir-birining madaniy qadriyatlari va muloqot afzalliklarini tushunib, ular samarali muloqot kanallarini o'rnatishga muvaffaq bo'lishdi, buning natijasida muvaffaqiyatli hamkorlik va daromadlilik ortdi. Yana bir e'tiborga molik misol, ko'pmillatli texnologiya kompaniyasining Osiyodagi rivojlanayotgan bozorlarga kengayishidir. Keng qamrovli tadqiqotlar va madaniyatlararo treninglar natijasida kompaniya xodimlari o'zlarining muloqot strategiyalarini mahalliy madaniyat me'yorlariga moslashtirish uchun zarur bilim va ko'nikmalar bilan jihozlandilar. Bu yondashuv ularga mahalliy hamkorlar bilan mustahkam aloqalar o'rnatish, iste'molchilarning ehtiyojlarini tushunish va shunga mos ravishda mahsulot va xizmatlarini moslashtirish imkonini berdi. Natijada kompaniya ushbu bozorlarda sezilarli o'sishni boshdan kechirdi va o'zini sohada yetakchi sifatida ko'rsatdi. Ushbu amaliy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, madaniyatlararo muloqotni o'qitish va madaniy farqlarni tushunishga sarmoya kiritish biznes samaradorligini oshirish va xalqaro iqtisodiy aloqalarni yaxshilash nuqtai nazaridan katta foyda keltirishi mumkin.

Xalqaro iqtisodiy aloqalarni rivojlantirishda madaniyatlararo muloqotning kuchidan foydalanish uchun korxonalar keng qamrovli o'quv dasturlarini amalga oshirishga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. Ushbu dasturlar xodimlarni madaniy farqlarni boshqarish, samarali muloqot qilish va globallashtirilgan biznes muhitida mustahkam aloqalar o'rnatish uchun zarur bilim va ko'nikmalar bilan jihozlash uchun mo'ljallangan. Madaniyatlararo muloqot bo'yicha trening dasturlari odatda madaniy xabardorlik, madaniy sezgirlik, muloqot uslublari, og'zaki bo'lmagan muloqot va madaniy odob-axloq qoidalarini o'z ichiga olgan bir qator mavzularni qamrab oladi. Xodimlarga turli xil madaniy istiqbollarni chuqurroq tushunishni ta'minlash orqali korxonalar ijodkorlik, innovatsiyalar va hamkorlikni rag'batlantiradigan yanada inklyuziv va uyg'un ish muhitini yaratishi mumkin. Bundan tashqari, bunday o'quv dasturlari korxonalarga madaniy to'siqlarni yengib o'tishga va o'zlarining aloqa strategiyalarini muayyan bozorlarga moslashtirishga yordam beradi. Masalan, yangi

mamlakatlarga kirib borishda kompaniyalar xodimlarga mahalliy madaniyat, urf-odatlar va biznes amaliyotiga qaratilgan mamlakatga xos treninglar o'tkazishlari mumkin. Bu xodimlarga mahalliy hamkasblari bilan aloqa o'rnatish, o'sha madaniy kontekstda biznes yuritishning unlarini tushunish va oxir-oqibat xalqaro iqtisodiy munosabatlarda muvaffaqiyatga erishish imkonini beradi.

Xalqaro iqtisodiy aloqalar ustuvor bo'lgan globallashtirilgan dunyoda madaniyatlararo muloqotni tushunish va qamrab olish xalqaro maydonda muvaffaqiyatga erishmoqchi bo'lgan korxonalar uchun juda muhimdir. Keng qamrovli o'quv dasturlariga sarmoya kiritish va madaniy xabardorlik va sezgirlik madaniyatini rivojlantirish orqali korxonalar turli madaniy kelib chiqishi o'rtasidagi tafovutni bartaraf etishi, muloqotni kuchaytirishi va mustahkam munosabatlarni rivojlantirishi mumkin. Yuqorida aytib o'tilgan amaliy tadqiqotlar madaniyatlararo muloqotning xalqaro iqtisodiy munosabatlarga ijobiy ta'sirining ishonchli dalili bo'lib xizmat qiladi. Madaniyatlararo muloqotning kuchini tan olish va uni takomillashtirish yo'lida faol ish olib borish orqali korxonalar yangi imkoniyatlarni ochib, ularning qamrovini kengaytirishi va global bozorda gullab-yashnashi mumkin. Xalqaro iqtisodiy muvaffaqiyatga erishish uchun biznes o'z strategiyasining ajralmas qismi sifatida madaniyatlararo muloqotga ustuvor ahamiyat berishi kerak. Shunday qilib, ular ishonchni o'rnatishi, mazmunli aloqalarni o'rnatishi va madaniy xilma-xillikning murakkabliklarini yo'lga qo'yishi mumkin, natijada chinakam globallashtirilgan biznes muhitidan foyda olishadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Yuldasheva, D. (2022). FORMATION OF ECONOMIC TERMINOLOGY-THE CURRENT STAGE OF DEVELOPMENT OF THE TERMINOLOGY OF THE UZBEK LANGUAGE. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.6 Philological sciences).
2. Yuldasheva, D., & Karshieva, M. (2022, January). PERTINENT TO THE ROLE OF SCIENTIST WOMEN IN THE DEVELOPMENT OF THE SUBJECT UZBEK LINGUISTICS. In Archive of Conferences (pp. 61-62).
3. Yuldasheva, D. B. Organization of terms as a factor for the improvement of economic sciences [Article]. Euroasian Research Bulletin, 2021. International scientific journal, 2.
4. Bekmurodovna, Y. D., & Bakhodirovich, E. D. (2023). PROBLEMS IN THE ERA OF GLOBALIZATION AND INNOVATIVE SOLUTIONS TO THEM. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(4), 329-331.
5. Yuldasheva, D. IMPORTANT FEATURES OF TEACHING TOURISM LEXIS AND LITERACY TO INTERNATIONAL STUDENTS. Zbiór artykułów naukowych recenzowanych., 205.

6. Yuldasheva, D. (2022). The Intensification Of Learning Uzbek Language Using Moodle Technology. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.6 Philological sciences).
7. Yuldasheva, D. B. (2021). Approach is the main strategic direction which defines the components of teaching the Uzbek language. Science and World. International scientific journal, (2), 90.
8. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy munosabatlarda terminologiyaning ahamiyati / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 88-91 betlar.
9. Yuldasheva D.B. Iqtisodiyot sohasida til texnologiyasining kelajagi / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 91-95 betlar.
10. Юлдашева Д.Б. Лингвистика: история, основные понятия и последние развития / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов/ II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 387-390 стр.
11. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy atamalarning lingvistik evolyutsiyasi: inglizcha so'zlar global biznes aloqalaridagi o'rni / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов/ II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 409-411 стр.
12. Мухаммедов, М. М., & Исхакова, С. А. (2020). ЭКОНОМИКА УЗБЕКИСТАНА (МАВЕРАНАХРА) В ЭПОХУ ПРАВЛЕНИЯ ТИМУРА И ТИМУРИДОВ. In Colloquium-journal (No. 2-10, pp. 5-10). Голопристанський міськрайонний центр зайнятості= Голопристанский районный центр занятости.
13. Мухаммедов, М., & Исхакова, С. (2021). Совершенствование системы стимулирования результатов труда научных работников. Экономика и инновационные технологии, (6), 80-92.
14. Мухаммедов, М. М., & Исхакова, С. А. (2023). ТЕОРИЯ ПОТРЕБНОСТЕЙ И ПРОБЛЕМЫ ЛЕГАЛИЗАЦИИ НЕОФИЦИАЛЬНОЙ ЗАНЯТОСТИ. Экономика и социум, (6-1 (109)), 899-917.
15. Исхакова, С. (2023). ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА ЗАНЯТОСТЬ И КВАЛИФИКАЦИЮ ПЕРСОНАЛА В СФЕРЕ БЫТОВОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences., 3(12/1).